

Parashot Vayakhel-Pekudei **A Strange Donation** **Rabbi Shai Finkelstein**

שמות פרק לה פסוקים כז-כח

והנשאם הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן: ואת הבשם ואת השמן למאור ולשמן המשחה ולקטרת הסמים:

רש"י

והנשאם הביאו. אמר ר' נתן: מה ראו נשיאים להתנדב בהנכת המזבח בתחלה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה? אלא כה אמרו נשיאים, יתנדבו צבור מה שמתנדבין, ומה שמחסרים, אנו משלימין אותו, כיון שהשלימו צבור את הכל – שני והמלאכה היתה דים – אמרו נשיאים מה עלינו לעשות? הביאו את אבני השהם וגו', לכה התנדבו בהנכת המזבח תחלה, ולפי שנתעצלו מתחלה נחסרה אות משמם, והנשאם כתיב (ספרי במדבר מ"ה).

אבן עזרא

והנשיאים. כי בצאתם ממצרים ונצלום כל איש שאל כפי מעלתו והנה דבר גדול היה שנמצאו שמן למאור ביד הנשיאים אחר חדשים רבים שיצאו ממצרים. ואחר כן כלל כל איש ואשה. ושב לדבר על הנשים שנשאם לבם לעשות. והזכיר הראש שכלם יהיו סרים אל משמעתו כי אין בהם חכם כמוהו.

בכור שור

והנשיאים הביאו את אבני השוהם. כל אחד אבן אחת לחתום כל שבטו ושני אבני שוהם הביאו בין כולם שהיו כל השבטין חותמין בהם.

כלי יקר

והנשאם הביאו את אבני השוהם. ארז"ל (ספרי נשא זג) לפי שנתרשלו בנדבה זו ולא הביאו נדבתם כ"א לבסוף ע"כ נחסר אות יו"ד משמם והנשאם חסר כתיב, כי באמת לא היה להם להמתין עד לבסוף כי אולי יתנו ישראל כל הצורך ולא יהיה להם חלק בכל המשכן. ומה שנחסר יו"ד דווקא פירשנו למעלה פ' (תרומה כה א) לפי שאמר הקב"ה גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל (תהלים קא ה) ואצל הנשיאים היתה בלי ספק רוח גאווה באמרם דרך התפארות מי ימלא מה שאנחנו מחסרים, אבל אנחנו ממלאים כל מה שהצבור מחסרים ע"כ לקח הקב"ה משמם אות יו"ד כי רק אות זה מן השם הגדול היה חקוק בשמם ואותו לקח ה' מהם לומר אין כאן מקומו.

ר' שמשון רפאל הירש

... הנשיאים חשבו את הקריאה להתנדבות כל העם לפגיעה בכבוד מעלתם, ובצפייתם שתרומת העם לא תספיק ואז ייפול בגורלם כבוד השלמת החסר, לא מהרו להשתתף בהתנדב עם. ואולם זריזות העם הכזיבה את חשבונם, עד שיצא שנשאר להם רק להביא את אבני השוהם וכו' לבגדי הכוהן הגדול. הפגם שנמצא במהלך מחשבה כזה – העמדת עצמם בשעת המפעל הלאומי הנשגב מעל לעם תחת היותם בתוך העם ואחים לנדיבי העם, ... הפגם הזה מרומז בכתיב "הנשאם" החסר. להיות נשיאי העם לא נתקיים בהם באותה שעה.

החפץ חיים

והנה כאן בשביל שנתעצלו קמצה התורה אות יו"ד. ואצל נדבת הנשיאים בפרשת נשא האריכה התורה בנדבת כל נשיא בפרשה מיוחדת ולא כללה אותם יחד, אם כי נדבותיהם

היו שוות. וכל זה ללמדנו בא, כמה חביב להקב"ה עניין שבני אדם עושים אותו בחבורה עם הציבור ואינם מתגאים איש על אחיו, אף אין בהם קנאה ותחרות.

שמות פרק לה פסוק כא

וַיָּבֵאוּ כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-נָשְׂאוֹ לְבוֹ וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת-תְּרוּמַת יְהוָה לְמַלְאכֹת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכָל-עֲבֹדֹתוֹ וּלְבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ.

רמב"ן

וּטְעַם אֲשֶׁר נָשְׂאוֹ לְבוֹ, לְקַרְבָּה אֶל הַמְּלָאכָה, כִּי לֹא הָיָה בָּהֶם שְׁלֵמַד אֶת הַמְּלָאכֹת הָאֵלֶּה מְמַלְמֵד, אוֹ מִי שְׂאֵמָן בְּהֵן יָדָיו כָּלְלִי, אֲבָל מִצָּא בְּטַבְעוֹ שֶׁיִּדְעַע לַעֲשׂוֹת כֵּן, וַיִּגְבֶּה לְבוֹ בְּדַרְכֵי ה' (דה"ב יז ו) לְבֵא לְפָנָי מִשָּׁה לֵאמֹר לֹא אֲנִי אֶעֱשֶׂה כָּל אֲשֶׁר אֲדַנִּי דוֹבֵר.

אור החיים

דַּע כִּי יֵשׁ שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת בַּמִּתְנַדְבִּים: הָאֶחָת הוּא הַמִּתְנַדֵּב בְּרִצּוֹן נַפְשׁוֹ כְּפִי יְכָלְתוֹ וְעַרְףְּ מְמוֹנָה, וְלִזְהָ יִקְרָא "נְדָבָה רוּחוֹ", לְשַׁלֵּל שְׂאִינֵנו עוֹשֶׂה הַדְּבָר כְּמוֹ צָעַר בְּנַפְשׁוֹ, וְהַשְּׁנִי הוּא הַמִּתְנַדֵּב יוֹתֵר מִיְכָלְתוֹ מַגְדִּיל טוֹבִיּוֹת לְבוֹ, וְלִזְהָ יִקְרָא "נְשָׂאוֹ לְבוֹ", פְּרוּשׁ, שֶׁהֵלֵב מִנְשָׂאָהוּ וּמַעֲרִיכוֹ בְּעַרְףְּ עֲשִׂיר יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהוּא, לְתַת דְּבָר יִקְרָא. וְלִזְהָ אָמַר כִּי בִישְׂרָאֵל נִמְצְאוּ שְׁנֵי סוּגִים הַנִּזְכָּרִים, וּפְתַח בְּמַעֲלָה שְׂבִשְׁנֵיהֶם וְאָמַר "כָּל אִישׁ אֲשֶׁר נָשְׂאוֹ לְבוֹ", וְדַקְדַּק לִזְמַר תְּבַת אִישׁ לְשׁוֹן חֲשִׁיבוֹת, וּכְנֻגַד הַשְּׁנֵי אָמַר וְכָל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ וְלֹא אָמַר "אִישׁ" כִּי אֵינֵנו חֲשׁוֹב בְּעַרְףְּ הַרְאִשׁוֹן. וּמְמוֹצָא דְבָר אֶתָּה יוֹדֵעַ כִּי לֹא הָיָה בְּכָל הַמִּתְנַדְבִּים אֶלָּא שְׁתֵּי הַדְּרָגוֹת וּשְׁתֵּיהֶן לְשִׁבְחָה.